

**Author**

Maciej Zachara

**Title and pages**

ROZWÓJ OBRZĘDU BIERZMOWANIA I JEGO ZWIĄZEK Z LITURGIĄ CHRZCIELNĄ  
W RYCI RZYMSKIM OD VIII DO X WIEKU NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ  
LITURGICZNYCH, s. 157-171

(THE DEVELOPMENT OF THE RITE OF BAPTISM AND ITS CONNECTION WITH  
THE BAPTISMAL LITURGY IN THE ROMAN RITE FROM THE 8TH TO THE 9TH  
CENTURY ON THE BASIS OF LITURGICAL SOURCES)

**Key words**

CONFIRMATION, BAPTISM, SACRAMENTARIES, PONTIFICALS, ROMAN  
LITURGY

**Słowa kluczowe**

BIERZMOWANIE, CHRZEST, SAKRAMENTARZE, PONTYFIKAŁY, LITURGIA  
RZYMSKA.

**Summary**

The subject of the article is analysis of the rites of baptism in several sacramentaries and pontificals of the Roman rite from the period between the 8th and the middle of the 10th centuries. During that time the short Roman rite of confirmation, consisting up till then of three basic ritual elements (epicletic prayer, application of chrism to the forehead, the sign of peace) is gradually enriched with new formulas and prayers. In this process the mentality of Franconian and Germanic people is expressed, that prefers longer and more dramatized ritual forms than the ones used in the Roman liturgy up till then. The process of development of the rite of baptism is also connected with ever more frequent practice of autonomous administering of the rite of baptism, outside the original context of baptismal liturgy. Especially the development of the final part of the rite, which ultimately assumes the form of a solemn pontifical blessing deserves a special attention, as well as the addition of the preamble opening the rite. The peak of the development is the Roman-Greek Pontifical coming from the middle of the 10th century, that at the same time is the basis for all the later pontificals of the Roman rite.

**Streszczenie**

Przedmiotem artykułu jest analiza obrzędów bierzmowania w kilku sakramentarzach i pontyfikałach rytu rzymskiego z okresu od końca VIII do połowy X w. W tym czasie krótki rzymski obrzęd bierzmowania, składający się dotąd z trzech podstawowych elementów rytualnych (modlitwa epikletyczna, naznaczenie czoła krzyżmem, znak pokoju), ulega stopniowemu ubogacaniu nowymi formułami i modlitwami. W procesie tym wyraża się mentalność ludów frankońskich i germańskich, preferujących dłuższe i bardziej udramatyzowane formy obrzędowe, niż dotąd stosowane w liturgii rzymskiej. Proces rozwoju obrzędu bierzmowania jest również związany z coraz częstszą praktyką autonomicznego sprawowania sakramentu bierzmowania, poza pierwotnym kontekstem liturgii chrzcielnej. Na szczególną uwagę zasługuje zwłaszcza rozwój finalnej części obrzędu, ostatecznie przybierającej formę uroczystego błogosławieństwa pontyfikalnego, a także dodanie preambuły otwierającej rytuał. Apogeum rozwoju stanowi Pontyfikał rzymsko-germański z połowy X w., stanowiący jednocześnie podstawę dla wszystkich późniejszych pontyfikałów rytu rzymskiego.